

*
* *

РАЗГЛАС (*грми*):

Поглавник наређује да се искористе све могућности логора у Јасеновцу и Старој Градишки те да се у њима сакупи што више способне радне снаге за Рајх. Дјеца избјеглица с Козаре смјештају се у посебан логор у предратном „Сабиралишту за дјецу“ у Јастребарском, гдје ће бити подвргнута планском предгајању.

ХОР ДАНАШЊЕ ДЈЕЦЕ:

Логор за дјецу? Па тога нигдје на свијету није било!

ДИЈАНА БУДИСАВЉЕВИЋ:

Јест, нажалост. У Штеловој офанзиви у лџету 1942. године отјерано је у логоре 68.000 људи с Козаре, од чега 23.000 дјеце. Дјечји логор Јастребарско основан је 12. јула 1942. године под управом часних сестара конгрегације „Свети Винко Паулски“ на челу са ше-здесетогодишњом Бартом Пулхаријом, сва-стиком поглавниковог министра Миле Буда-ка. Лист „Нова Хрватска“ донио је вијест 23. јула 1942. године:

MINISTARSTVO UDRUŽBE
DRUŠTVOVNA ZBIRKA
SLIKOPISA

Skupina: *Дјечји логори*

Naslov: *Јастребарско
Дјечји логор и
Св. Винко*

Dan: *17-42*
Oznaka: *10-3*

Povećanja: 9×12, 13×18, 24×30, 30×43, 50×60

„Дјеца која су ослобођена од партизанског ропства, опорављају се од претрпљених пат-

њи на државном добру Јастребарско. Имају црне капе с усташким знаком. Часне сестре су их научиле молити Богу. Она пјевају народне пјесме, уче повијест Босне и тјелесне вјежбе. Међу њима готово да и нема болесних. Родитељи дјеце, који су напустили логоре и долазе овдје својим синовима и кћерима, врло су радосни кад виде да се с њима тако пажљиво поступа...“

Бесрамна лаж! Ја, Дијана Будисављевић, Аустријанка из Инсбрука, испричаћу вама, данашњој дјечи, праву истину о дјечи – логорашима. Све је то било другачије него што усташка пропаганда пише. Дјеца се овдје не одмарају нити опорављају у дебелим сјенама старих платана око оронулог дворца грофова Ердеди. Сва три дјечја логора су ограђена жицом и у њима се живи и умире као у свим концентрационим логорима код нас и у осталим дијеловима поробљеног свијета, тј. у логорима за одрасле. Дјецу још увијек однекуд довлаче и полумртву избацују из камиона на ђубриште усташке економије. Тамо раде, све онако болесна и изнурена. Имају шугу, трахом, прољеве, тифус... Умиру свакодневно и масовно. Кочијаш Иво одвози сваке ноћи мр-

тву дјецу из остала два дијела логора у клау-стар дворца Ердеди, а часна сестра Барта Пулхарија контролише лично да ли су сва дјеча мртва. Дијелом логора, у којем су смјештена одраслија мушка дјеча, управљају часне сестре из самостана „Свети Павле“, а чувају га усташе. Усташки логорници проводе интензивно преодгајање на свој начин. Хоће да створе од дјече нове јањичаре. Иживљавају се над дјечацима, јер им план преодгајања не успијева. Моментално у логору има чак 900 дјечака које су униформисали и подвргли преодгајању. Стрпали су их у напуштене талијанске војничке бараке крај фрањевачког самостана у Јастребарском и оградиле их бодљикавом жицом. Уз то раде, под бичевима, на усташкој економији. Подвргавају сву дјецу, па и ону најмању и болесну, неиздрживим и неописиво свирепим казнама, од којих многи подлијежу.

На загребачки Главни колодвор допремају их у марвеним вагонима.

ДРАШКО:

Држали су нас голе, само у кошуљицама од паса нагоре да можемо вршити нужду. Би-

ла у нашем вагону једна таква канта. Гадно смрдило. Није било ни ваздуха, ни 'ране ни воде. Ми старији смо још некако успијевали допузати до те говнаре. Они други чинили пода се.

Дјеца из логора Стара Градишка која су 11. јула 1942. стигла у Раскужну постају на Загребачком коловору

АНЂА:

Знали смо – на кога се муве почињу скупљати 'рпимице, готов је.